

LLEI 1/98 DE 23 DE MARZU, D'USU Y PROMOCIÓN DEL BABLE/ASTURIANU

BOPA de 28 de marzu 1998

El Presidente del Principáu d'Asturies

Déase a notoriu que la Xunta Xeneral del Principáu d'Asturies aprobó, y yo, en nome de so Maxestá'l Rei, y d'acordies colo dispuesto nel artículu 31.2 del Estatutu d'Autonomía p'Asturies, doi en promulgar la siguiente Llei d'usu y promoción del bable/asturianu.

ASTRAGAL

L'Estatutu d'Autonomía p'Asturies establez nel so artículu 4: “El bable gozará de protección. Promoveráse'l so usu, la so difusión nos medios de comunicación y el so enseño, respetando siempre les variantes locales y voluntariedá del so aprendimientu”.

Asina mesmo, nel artículu 10.1.15 señala como competencia del Principáu: “El fomentu y protección del bable nes sos diverses variantes que, como modalidaes llingüístiques, s'empleguen nel territoriu del Principáu d'Asturies”.

Per otu llau, el mesmu artículu, nel apartáu 1.14, señala tamién como una de les competencies del Principáu: “El fomentu de la investigación y de la cultura, con referencia especial a les sos manifestaciones rexonales y al enseño de la cultura autóctona”. Baxo esti puntu de vista, el bable y les sos modalidaes constituyen un heriedu históricu-cultural que ye mester defender y caltener.

Tamién ye persabío que potenciar la pluralidá llingüística y cultura d'una rexón favorez l'esporporle de les señes d'identidá de los pueblos que formen en xunto la nación española.

La recuperación pol pueblu asturianu de la bayura del bable/asturianu, esixe una riestra d'actuaciones que tengan como oxetivu'l fomentu, la protección, el caltenimientu y el bon usu que respete les diverses modalidaes.

El Conseyu de gobiernu del Principáu, qu'asumió la dirección y coordinación de les actividaes relacionaes col bable/asturianu, vieno estableciendo midíes de promoción del mesmu, sobremanera nes estayes del enseño y n'otros sectores institucionales. Estes midíes teníen como oxetivu la recuperación, caltenimientu y promoción del bable y les sos variantes.

Abúltanos aparente avanzar nesi procesu y al mesmu tiempu n'algamar que quede perafitao lo que se fecho hasta'l presente. Por too ello considérase oportunu'l desenvolvimientu del conteníu del articuláu del nuesu Estatutu no tocante al bable/asturianu y a les sos modalidaes. Nesti sen ye necesario afondar n'aspectos como l'usu, l'enseñu, la promoción nos medios de comunicación, que permitan cumplir cola demanda social d'anguaño en función de les esixencies del nuesu Estatutu.

CAPÍTULO I – DISPOSICIONES XENERALES

Artículo 1.- Llingua tradicional.

El bable/asturianu, como llingua tradicional d'Asturies, gozará de protección. El Principáu d'Asturies promoverá'l so usu, difusión y enseñu.

Artículo 2.- Gallegu-asturianu.

El réxime de protección, respetu, tutela y desenvolvimientu establecíu nesta Llei pal bable/asturianu ha estendese, mediante regulación especial, al gallegu-asturianu nes zones onde tien calter de modalidá llingüística propia.

Artículo 3.- Oxetu de la Llei.

Ye oxetu d'esta Llei:

- a) Amparar el derechu de los ciudadanos a conocer y emplegar el bable/asturianu y establecer los medios que lo faigan efectivo.
- b) Fomentar la so recuperación y desendolcu, definiendo midíes pa promover el so usu.
- c) Garantizar l'enseñu del bable/asturianu, nel exerciciu de les competencies asumíes pol Principáu d'Asturies, d'acordies colos principios de voluntariedá, gradualidá y respetu a la realidá sociolingüística d'Asturies.
- d) Asegurar el so llibre usu y la non discriminación de los ciudadanos por esti motivu.

CAPÍTULO II – DEL USU DEL BABLE/ASTURIANU

Artículo 4.- Usu alministrativu.

1. Tolos ciudadanos tienen derechu a emplegar el bable/asturianu y a esplicase nelli, de pallabra y per escrito.
2. Ha tenese por válidu a tolos efectos l'usu del bable/asturianu nes comunicaciones orales o escrites de los ciudadanos col Principáu d'Asturies.
3. El Principáu d'Asturies favorecerá la conocencia del bable/asturianu por parte de tolos emplegaos públicos que desendolquen la so xera n'Asturies; la conocencia del bable/asturianu podrá valorase nes oposiciones y concursos convocaos pol Principáu d'Asturies, en riquiéndolo les característiques del puestu de trabayu y la naturaleza de les funciones que vaigan desenvolvese.

Artículo 5.- Publicaciones.

1. Les disposiciones, resoluciones y alcuerdos de los muérganos institucionales del Principáu, asina como les lleis aprobaes pola Xunta Xeneral, podrán

espublizase en bable/asturianu, mediante edición separtada del BOLETÍN OFICIAL del Principáu d'Asturies; l'alcuerdu de publicación va ser adoptáu pol muérganu o institución qu'autorice o ordene la publicación.

2. Les publicaciones, impresos, modelos, folletos o anuncios institucionales van poder espublizase indistinto en castellán, bable/asturianu o nes dos llingües; en teniendo que tener efectú pa con terceros, han espublizase obligatoriu en castellán, ensin perxuiciu de que puean dir tamién en bable/asturianu.

Artículo 6.- Convenios.

El Principáu d'Asturies podrá apautar convenios cola Alministración del Estáu pa promover l'usu del bable/asturianu polos servicios que desendolquen les sos funciones nel territoriu d'Asturies.

Artículo 7.- Muérganu de traducción.

L'Alministración del Principáu ha disponer d'un muérganu de traducción oficial bable/asturianu – castellán, al que van corresponder les funciones que siguen:

- a) Facer la traducción o certificar la so validez, según el casu, de tolos testos qu'hayan d'espublizase en bable/asturianu nos Boletinos Oficiales del Principáu d'Asturies y de la Xunta Xeneral del Principáu d'Asturies.
- b) Facer cualesquier traducción bable/asturianu – castellán pa la que seya requeríu, mesmo polos poderes públicos nel exerciciu de les sos competencies que poles instituciones de les que fala l'artículo 16 d'esta Llei.
- c) Cualesquier otra que se-y atribuya nel desenvolvimientu reglamentariu de la presente Llei.

Artículo 8.- Ayuntamientos.

1. Los ayuntamientos asturianos podrán adoptar les midíes necesaries p'asegurar la efectividá del exerciciu de los derechos llingüísticos qu'esta Llei concede a los ciudadanos residentes n'Asturies.
2. El Principáu d'Asturies podrá apautar colos ayuntamientos planes específicos pal usu del bable/asturianu nos conceyos respectivos, pa lo que va poder subvencionar los servicios y actuaciones que fueran mester.

CAPÍTULU III – DEL ENSEÑU

Artículo 9.- Enseñu

El Principáu d'Asturies, nel exerciciu de les sos competencies, tien d'asegurar l'enseñu del bable/asturianu y ha promover el so emplegu dientru del sistema educativu, na manera prevista nel Estatutu d'Autonomía d'Asturies.

Artículo 10.- Currículu

1. Nel exerciciu de les sos competencies, el Principáu d'Asturies ha garantizar l'enseñu del bable/asturianu en tolos niveles y graos, respetando sicasí la voluntariedá del so aprendizamientu. De cualesquier manera, el bable/asturianu

ha de ser enseñáu dientro del horariu escolar y va ser consideráu como materia integrante del currículu.

2. Los principios anteriores fadránse estensivos tamién a la educación permanente d'adultos.
3. La escoyeta del estudiu o del emplegu del bable/asturianu como asignatura del currículu en nengún casu podrá servir de motivu de discriminación de los alumnos.

Pa los que lo escueyan, el so aprendizamientu o usu nun podrá torgar que reciban la mesma formación y conocimientos n'igualdá de condiciones que'l restu del alumnáu.

Artículu 11.- Titulaciones.

El Principáu d'Asturies ha establecer:

- a) Les titulaciones necesaries pa enseñar bable/asturianu.
- b) Titulaciones y certifications qu'acreiten la conocencia del bable/asturianu.
- c) Programes de formación y procedimientos d'accesu no tocante a estes titulaciones y certifications.
- d) El procedimientu p'autorizar los llibros de testu que tienen d'emplegase nel enseñu del bable/asturianu.
- e) El decretu de currículu nos estremaos niveles educativos.

CAPÍTULO IV – DE LOS MEDIOS DE COMUNICACIÓN Y DE LA PRODUCCIÓN EDITORIAL Y AUDIOVISUAL

Artículu 12.- Promoción.

Les alministraciones públiques han promover la defensa del bable/asturianu nos medios de comunicación públicos y privaos.

Artículu 13.- Difusión.

1. El Principáu d'Asturies ha contribuyir a la difusión nos medios de comunicación del bable/asturianu per aciu de:
 - a) La elaboración y dotación presupuestaria de planes d'apoyu económicu y material pa que los medios de comunicación empleguen davezu'l bable/asturianu.
 - b) La protección de les manifestaciones culturales y artístiques, la edición de llibros, la producción fonográfica, audiovisual y cinematográfica y otre actividaes cualesquiera que se desendolquen en bable/asturianu.
2. Nos programes de radio y televisión y nos demás medios de comunicación presentes anguaño o nel futuru na Alministración autonómica, ésta ha curiar que'l bable/asturianu tenga una presencia afayadiza.

Artículu 14.- Subvenciones

1. La convocatoria de subvenciones o ayudes a los medios de comunicación, producciones audiovisuales, cinematográfiques, fonográfiques o editoriales podrá ser específica pa producciones o publicaciones en bable/asturianu; nes

- demás publicaciones y producciones fomentaráse la so presencia non llendada a estayes o espacios determinaos.
2. Les empreses y empresarios, privaos o públicos, qu'empleguen el bable/asturianu na publicidá, etiquetáu, correspondencia o documentación tamién podrán ser beneficiarios de subvenciones y ayudes convocaes específicu pa esti fin.

CAPÍTULO V – DE LA TOPONIMIA

Artículo 15.- Topónimos.

1. Los topónimos de la Comunidá Autónoma del Principáu d'Asturies han tener el nome oficial na so forma tradicional. Pal casu de qu'un topónimu tenga usu xeneralizáu na forma tradicional y en castellán, el nome podrá ser bilingüe.
2. D'aluerdu colos procedimientos que se determinen reglamentariamente, corresponde al Conseyu de Gobiernu, col dictame previu de la Xunta de Toponimia del Principáu d'Asturies y ensin perxuiciu de les competencies conceyeres y estatales, determinar los topónimos de la Comunidá Autónoma.

CAPÍTULO VI – DE LOS MUÉRGANOS CONSULTIVOS

Artículo 16.- Muérganos consultivos y asesores.

Pa los efectos de lo que se dispón na presente Llei, van tener la consideranza de muérganos consultivos y asesores de l'Alministración del Principáu d'Asturies les instituciones que siguen:

- a) La Universidá d'Uviéu.
- b) L'Academia de la Llingua Asturiana.
- c) La Xunta de Toponimia del Principáu d'Asturies.
- d) El Real Institutu d'Estudios Asturianos (RIDEA).

Artículo 17.- Universidá d'Uviéu.

La Universidá d'Uviéu, nel exerciciu de les sos competencies y cola fin de garantizar la capacitación aparente del profesoráu necesariu pal enseñu del bable/asturianu, va desendolcar, a través de los departamentos correspondientes, la formación inicial del mesmu. Compete tamién a la Universidá la investigación llingüística y filolóxica en relación col bable/asturianu.

Artículo 18.- Academia de la Llingua.

Ensin perxuiciu de les atribuciones propies que tienen nel exerciciu de les sos competencies les instituciones de les que fala l'artículo 16 d'esta Llei, corresponderán a l'Academia de la Llingua Asturiana les funciones siguientes:

- a) Siguiemientu de los programes y planes rexonales en materia de bable/asturianu.
- b) Emitir dictames por iniciativa propia o a instancies lo mesmo de la Xunta Xeneral del Principáu que del Gobiernu rexonal al respetive d'actuaciones concretes en materia de bable/asturianu.

- c) Asesorar y facer propuestas no tocante al bable/asturianu, en pidiéndolo los organismos competentes en materia cultural y/o llingüística, a l'Alministración del Principáu d'Asturies.
- d) Cualesquier otra que se-y atribuya nel desenvolvimientu reglamentariu de la presente Llei.

Disposición añidida.

El gallegu-asturianu ha tener un tratamientu asemeyáu al asturianu no tocante a protección, respetu, enseñu, usu y tutela nel so ámbitu territorial.

Disposición transitoria.

Mentantu nun s'aprueben los procedimientos y planes d'estudios necesarios p'algamar les titulaciones mentaes nel apartáu a) del artículo 11, el Principáu d'Asturies ha reconocer oficialmente, na manera que se determine reglamentariamente, les titulaciones espedíes por instituciones oficiales.

Disposición final.

Autorízase al Conseyu de Gobiernu pa dictar les disposiciones reglamentaries que fueran mester pal desenvolvimientu y execución d'esta Llei.

Polo tanto, ordeno a tolos ciudadanos a los que-yos seya d'aplicación esta Llei que collaboren nel so cumplimientu, asina como a tolos Tribunales y Autoridaes que la guarden y faigan guardar.

N'Uviéu, a 23 de marzu de 1998.
El Presidente del Principáu.
Sergio Marqués Fernández.
6.045.